

PROGRAMES

Màster en Grups i Psicodrama per l'IL3-UB

Postgrau en Psicoteràpia de Grup i Psicodrama per l'IL3-UB

2020-2022

Expert en Grups, Psicodrama i Intervencions *Online* per l'IL3-UB

2020-2021

INTRODUCCIÓ

Es desenvolupa un programa de 500 hores de formació (60 crèdits ECTS) conformat per les assignatures corresponents als títols de:

- *Màster en Grups i Psicodrama* de 500 hores (60 ECTS)
- *Postgrau en Psicoteràpia de Grup i Psicodrama* de 250 hores (30 ECTS)
- *Expert en Grups, Psicodrama i Intervencions Online* de 125 hores (15 ECTS)

La psicoteràpia de grup i el psicodrama són aplicables en els camps de la salut, l'educació, la comunitat, les organitzacions i l'empresa. En aquest programa s'estudia el marc teòric i els aspectes tècnics per el desenvolupament de tasques de prevenció, atenció i rehabilitació en el camp de la salut mental, i entrenament dels rols professionals en les organitzacions i empreses.

El Psicodrama i la Psicoteràpia de Grup estan àmpliament implantats en el món comptant amb associacions internacionals i nacionals que desenvolupen jornades i congressos regularment: "The International Association for Group Psychotherapy and Group Processes" (IAGP), la Sociedad Espanyola de Psicoteràpia i Tècniques de Grup (SEPTG) o la Asociación Espanyola de Psicodrama (AEP). Està extensament demostrada l'utilitat de les seves aplicacions i avaluats els seus resultats en la clínica, l'educació, l'atenció comunitària i l'intervenció i gestió en les organitzacions i empreses. Existeixen nombroses publicacions, articles i bibliografia, així com investigacions, en el camp del psicodrama i de la psicoteràpia de grup. Tot i així, no existien fins el moment, a Catalunya programes de formació de postgrau amb titulació universitària en psicodrama.

El psicodrama va ser creat per Jacob Levi Moreno l'any 1910 a Viena. El 1925 Moreno es trasllada als Estats Units i allí encunja el terme psicoteràpia de grup (1931). El 1953 s'inicia l'aplicació del psicodrama a França per Anne Ancelin Schützenberger; a Llatinoamèrica ho fa Jaume Rojas-Bermúdez, Carlos Martínez Bouquet i Eduardo Pavlovski. Veiem en la història, a més del morenià, el desenvolupament de diverses modalitats de psicodrama: psicoanalític, gestàltic i sistèmic. El psicodrama també és precursor de diferents tècniques de gran difusió que utilitzen la dramatització i els recursos creatius com a teràpia gestalt, tècniques de modelatge en psicoteràpia sistèmica, dramatització en les constel·lacions familiars, escenoteràpia, dramateràpia, dansateràpia, artteràpia, teràpia ocupacional, musicoteràpia, educació, teatre social i anàlisi d'organitzacions. Aquest ampli conjunt de mètodes i tècniques deuen al psicodrama molts

dels seus fonaments teòrics i tècnics bàsics.

Pel que fa a la psicoteràpia de grup, hi ha hagut en el segle passat diversos i importants desenvolupaments amb els quals el psicodrama s'ha enriquit (Slavson, Bion, Foulkes, Pichon-Rivière, Anzieu, Kaës). La teoria del cos en psicodrama, la teoria de l'escena en psicoteràpia i la psicopatologia psicodramàtica venen a completar les grans unitats temàtiques que formen part de la formació teòrica del programa.

La psicoteràpia de grup aprofita les forces de la dinàmica grupal: cohesió, participació, recolzament mutu, lideratge i les característiques grupals de la ment humana per a generar processos de transformació en los diferents camps d'aplicació.

L'escissió que la cultura propícia entre el cos i la ment, entre el pensament i l'acció, han anat generant els seus efectes; amb el psicodrama descobrim una manera d'apropar aquests mons dividits. Psicoteràpia de grup i psicodrama constitueixen una articulació d'instruments que considerarem de gran valor en els camps de la transformacions terapèutica i social.

En les darreres dècades i a partir de fenòmens macrosocials que requereixen confinament social, es desenvolupen diverses metodologies d'intervenció i psicoteràpia online, que es fan indispensables en situacions de crisi i avancen ocupant un lloc en el present i el futur de la psicoteràpia.

En relació amb la formació pràctica, es desenvolupen diversos entrenaments: actoral, en direcció escènica, de teatre amb objectes i d'ús de tecnologies, del rol de director i jo-auxiliar de psicodrama i del paper de psicoterapeuta de grup. Es realitzen simulacions de casos en les diferents aplicacions del psicodrama i la psicoteràpia de grup. A partir del segon Nivell està prevista la realització d'un programa de pràctiques en institucions públiques i privades.

OBJETIUS

Estudi teòric i entrenament tècnic en psicoteràpia de grup i psicodrama que permetin desenvolupar tasques de prevenció, atenció i rehabilitació en el camp de la salut mental, tant en els entorns presencials com online.

METODOLOGIA DOCENT

Classes teòriques. Entrenament per el rol de coordinador de grup, de psicoterapeuta de grup i de psicodrama. Aprenentatge a través de l'experiència vivencial. Elaboració de treballs teòrics i d'investigació. Estudi i entrenament de les metodologies de treball online. Pràctiques clíniques.

- **L'Expert en grups, psicodrama i intervencions online**, serà realitzat plenament en format online. Amb un 60% de manera sincrònica a través de videoconferències interactiva via Zoom i el 40% de manera asincrònica a través d'un campus virtual amb una plataforma Moodle, bàsicament utilitzant comunicació textual asincrònica.
- **En els programes de Postgrau i Màster** s'utilitzarà una metodologia predominantment presencial.

¿A QUI VA DIRIGIT?

Expert en grups, psicodrama i intervencions online.

Graduats i diplomats en estudis vinculats al camp de la salut, salut mental, l'educació, les arts i l'empresa. Atesa la modalitat online d'aquest postgrau es requeriran condicions tècniques i de connectivitat adients per el desenvolupament de la formació.

* Interessats sense titulació consulteu l'apartat de TITULACIÓ I ACREDITACIÓ.

Postgrau en psicoteràpia de grup i psicodrama.

Metges (amb formació acreditada en salut mental) i psicòlegs.

Altres titulacions i desenvolupaments curriculars seran valorats singularment en les entrevistes d'admissió. Es tindrà en compte la formació teòrica i tècnica i l'experiència en el camp de la salut mental.

* Interessats sense titulació consulteu l'apartat de TITULACIÓ I ACREDITACIÓ.

Màster en grups i psicodrama:

Metges (amb formació acreditada en salut mental) i psicòlegs.

Altres titulacions i desenvolupaments curriculars seran valorats singularment en les entrevistes d'admissió. Es tindrà en compte la formació teòrica i tècnica i l'experiència en el camp de la salut mental.

* Interessats sense titulació consulteu l'apartat de TITULACIÓ I ACREDITACIÓ.

ÍNDEX D'UNIDADES TEMÀTIQUES

TEORIA

- T1. Historia de la psicoteràpia de grup i el psicodrama.
- T2. Teoria psicodramàtica.
- T3. Teoria dels grups.
- T4. Teoria de l'escena en psicodrama.
- T5. Teoria del cos en psicodrama.
- T6. Teoria dels objectes en psicodrama.
- T7. Psicopatologia psicodramàtica.
- T8. Psicoteràpia de grup i psicodrama.
- T9. Metodologia d'investigació en psicoteràpia de grup i psicodrama.
- T10. Teoria de la empresa i les organitzacions. Equips de treball grups i tècniques d'acció.
- T11. Teoria i tècnica de les intervencions i psicoteràpies online.

PRÀCTICA, TÈCNICA I ENTRENAMENT

- P1. Focalització de la sessió de psicodrama i de la sessió de psicoteràpia de grup en les modalitats presencial i online.

- P2. L'equip psicodramàtic.
- P3. Tècniques psicodramàtiques.
- P4. Entrenament en coordinació de grups.
- P5. Entrenament corporal en psicodrama.
- P6. Entrenament actoral en psicodrama.
- P7. Direcció escènica en psicodrama.
- P8. *Role playing* per l'entrenament dels rols de Director i del Jo-Auxiliar de Psicodrama i de Psicoterapeuta de grup en diverses aplicacions.
- P9. Estructuració del rol de coordinador de grup i psicodramatista presencial i online.
- P10. Pràctiques clíniques en Institucions públiques i privades i en intervencions online.
- P11. Tutories individuals i de grup.

NIVELLS	TÍTOL	MÒDULS	ECTS
NIVELL 1	Expert en Grups, Psicodrama i Intervencions Online	• M.1 (8 ECTS): Teoria i tècnica de los grups i el psicodrama. • M.2 (7 ECTS): Aplicacions de los grups i el psicodrama.	15 ECTS
	Postgrau en Psicoteràpia de Grup i Psicodrama	• M.3 (6 ECTS): Teoria i tècnica avançades en grup i psicodrama. • M.4 (3 ECTS): Taller de tècniques. • M.5 (6 ECTS): Pràctiques institucionals i d'investigació.	15 ECTS
NIVELL 3	Màster en Grups i Psicodrama	• M.6 (8 ECTS): Teoria i tècnica avançada en psicoteràpia de grup i psicodrama2. • M.7 (9 ECTS): Teoria i tècnica en diverses psicoteràpies. • M.8 (4 crèdits ECTS): Estructuració del rol de psicoterapeuta de grup i psicodramatista. • M.9 (3 ECTS): Pràctiques institucionals i privades. • M.10 (6 ECTS): Treball final de màster.	30 ECTS

NIVELL 1 (125 hores/15 crèdits ECTS / un curs acadèmic) equivalent a *Expert en Grups, Psicodrama i Intervencions online. Modalitat online.*

MÒDUL 1:

TEORIA I TÈCNICA EN GRUPS I PSICODRAMA

8 crèdits ECTS. 65 hores.

Objectius del mòdul: Adquirir coneixements teòrics i tècnics sobre la coordinació de grups i les tècniques psicodramàtiques. La seva història, les bases i els nous desenvolupaments.

SEMINARI 1.

1.1. Teoria (4h)

Història del Psicodrama i de la Psicoteràpia de Grup, Història d'Internet i de les intervencions online.
Equip Docent: Raúl Vaimberg.

1.2. Teoria (4h)

Introducció al Psicodrama.

Teoria psicodramàtica clàssica (J.L. Moreno). Doble, mirall i intercanvi de rols. Les tècniques clàssiques a l'entorn online

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

1.3. Tècnica (5h)

La sessió de psicodrama, adaptacions i innovacions a l'entorn online.

Tres contextos: social, grupal i dramàtic.

Cinc instruments: protagonista, escenari, jo-auxiliar, director i auditori.

Tres etapes: caldejament, dramatització i anàlisi de l'escena.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SEMINARI 2.

2.1. Teoria (4h)

Psicologia normal i Psicopatologia en Psicodrama.

Representació, acció, cos, espai i joc; el ciberespai, Interface virtual-presencial, l'espai i el temps en Internet. Grans síndromes psicopatològics.

Equip Docent: Tali Vaimberg.

2.2. Teoria i Tècnica (4h)

Esquema corporal i Psicodrama (2hs). El cos a l'espai virtual.

Equip Docent: Fernando Latas i Lara Vaimberg

Relaxació i imatge inconscient del cos en psicodrama (2hs).

Equip Docent: Marta Montaner i Mar Gonzalez Vida.

2.3. Tècnica (5h)

L'equip psicodramàtic. El rol de Director de psicodrama. El rol de Jo-auxiliar de psicodrama (2hs).
El tècnic online.

Equip Docent: Lara Vaimberg

Entrenament actoral (3h)

Equip Docent: Meritxell Santamaría.

SEMINARI 3.**3.1. Teoria (4h)**

Grups i Psicodrama 1.

Definicions de grups. Integració de conceptes. Fases de la dinàmica grupal. Els grups online.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

3.2. Teoria i Tècnica (4h)

Elements de la Direcció escènica (3h)

Equip Docent: Antonio Simón Rodríguez.

Experiència de simulació de psicoteràpies psicodramàtiques (1h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg.

3.3. Tècnica (5h)

Entrenament actoral: La creació del personatge (3h)

Equip Docent: Meritxell Santamaría.

Tècniques psicodramàtiques (2h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SEMINARI 4.**4.1. Teoria (4h)**

El cos en Psicodrama.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

4.2. Teoria (4h)

Teoria de l'Escena. L'escena online. Noves conceptualitzacions teòriques sobre la realitat psíquica, la realitat transaccional, la realitat social i la realitat online.

L'escena i el lloc de l'espectador.

Interlocutors imaginaris de l'escena.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

4.3. Tècnica (5h)

Direcció d'escena. Escolta escènica i posta en escena. La posta en escena online. L'enactament tecnològic. (3h)

Professor: Antonio Simón Rodríguez.

Simulació d'intervencions i psicoteràpies grupals (2h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg.

SEMINARI 5.**5.1. Teoria (4h)**

Psicopatologia Psicodramàtica 2.

Matrius escèniques. Matrius escèniques al ciberespai. Neurosis i Psicosis.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Tali Vaimberg.

5.2. Teoria i Tècnica (4h)

Grups i Psicodrama 2.

Mecanismes de canvi i transformacions a través dels grups i l'acció dramàtica.

Empatia i transferència. Assenyalament, interpretació, escenificació. Intimidat i emoció online.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

5.3. Tècnica (5h)

Psicodrama Corporal (3hs)

Equip Docent: Mónica Lombardo, Raúl Vaimberg, Elena Blaya, Pau Sastre, Carlos Pérez, Berta Peñalver i Virginia Saura.

Entrenament corporal per el rol de psicodramatista.

Imatge inconscient del cos humà. Psicossomàtica (2hs)

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

MÒDUL 2

APLICACIONS DELS GRUPS I PSICODRAMA

7 crèdits ECTS. 60 hores.

Objectius del mòdul: Estudiar a Nivell teòric-tècnic les aplicacions del psicodrama i dels grups en els diferents àmbits (salut mental, educació i empresa), edats (nens, adolescents, adults i tercera edat) i modalitats (individual, grupal i comunitària).

SEMINARI 6.

6.1. Teoria (4h)

Neurosis i patologies frontereres.

Equip Docent: Raúl Vaimberg.

6.2. Tècnica (4h)

Objecte intermediari i objecte transicional. Taller de titelles i màscares.

Equip Docent: Andreu Carandell i Mónica Lombardo.

6.3. Teoria i Tècnica (4h)

Grup anàlisi i psicoanàlisi. Foulkes. Bion.

Equip Docent: Lluís Albaigès, Joan Manuel Blanqué, Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SEMINARI 7.

7.1. Teoria (4h)

Metodologia d'investigació en grups en acció.

Equip Docent: María Teresa Anguera.

7.2. Tècnica (4h)

Tècnica corporal (1h)

Equip Docent: Mónica Lombardo.

Entrenament actoral. Construcció del personatge (3h)

Equip Docent: Meritxell Santamaría.

7.3. Teoria i Tècnica (4h)

Teoria de la escena 2.

Teoria teatral. Procés de l'escena i procés terapèutic.

Entrenament per a la posada en escena, hipòtesis dramàtica e hipòtesis terapèutica.

Equip Docent: Raúl Vaimberg.

SEMINARI 8.

8.1. Teoria (4h)

Les escenes del psicodramatista.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

8.2. Teoria i Tècnica (4h)

Psicodrama corporal. Psicosomàtiques. (2h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

Taller de treball corporal. (2h)

Equip Docent: Raimón Àvila.

8.3. Tècnica (4h)

Grup gran. Experiència dels alumnes d'Expert i de Postgrau.

Grup i psicosi.

Equip Docent: Lluís Albaigès, Joan Manuel Blanqué, Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SEMINARI 9.

9.1. Teoria (4h)

Psicodrama de parella, famílies i equips de treball. Psicodrama online.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

9.2. Tècnica (4h)

Grup gran i Creativitat. Creativitat online.

Equip Docent: Lluís Albaigès, Joan Manuel Blanqué, Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

9.3. Teoria i Tècnica (4h)

Psicoanàlisi de nens i adolescents. Tècniques online en l'abordatge amb nens i adolescents

Equip Docent: Begonya Vázquez i Raúl Vaimberg

SEMINARI 10.

10.1. Presentació de treballs realitzats pels alumnes. (4h)

10.2. Teoria i Tècnica (4h)

Psicodrama individual. (2h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg.

Arts Plàstiques i psicodrama. Plataformes de creació col·lectiva online (2h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg, Mónica Lombardo, Elena Blaya i Marta Mercadé.

10.3. Tècnica (4h)

Cinema i Psicodrama. Vídeo i muntatge en plataformes online, sincròniques i asincròniques.

Avaluació creativa de la formació.

Equip Docent: Andrés Bartos.

NIVELL 2 (250 hores / 30 crèdits ECTS). Nivells 1 + 2 = Equivalent a Postgrau en Psicoteràpia de Grup i Psicodrama, en un curs acadèmic.

MÒDUL 3

TEORIA I TÈCNICA AVANÇADES EN PSICOTERÀPIA DE GRUP I PSICODRAMA

6 crèdits ECTS. **50 hores.**

Objectius del mòdul: Aprofundir en els conceptes i els instruments d'intervenció per l'acompliment del rol de psicoterapeuta de grup i de psicodramatista.

SEMINARIS teórico-tècnic avançats que recorreran bàsicament sobre dos eixos temàtics:

- a) Les escenes del coordinador de grups i del psicodramatista.
- b) Integració de conceptes teòrics i la seva instrumentació Tècnica.

MÒDUL 4

TALLERES DE TÈCNICA

3 crèdits ECTS. **25 hores.**

Objectius del mòdul: Activitat eminentment pràctica en format de tallers, coparticipant professores de psicoteràpia de grup i psicodrama, i professores d'arts escèniques i d'arts plàstiques.

MÒDUL 5

PRÀCTIQUES INSTITUCIONALS I D' INVESTIGACIÓ

6 crèdits ECTS. **50 hores.**

Pràctiques clíniques i d'investigació (a determinar)

Objectius del mòdul: Realització d'una experiència d'aplicació de la psicoteràpia de grup i el psicodrama en institucions de salut mental públiques o privades, o en organitzacions, o empreses. Realització de la memòria de les practiques realitzades (clíniques i/o d'investigació).

Modalitat A

Els alumnes que realitzen aquest mòdul en la modalitat de pràctiques, participaran activament en grups de psicoteràpia de grup i de psicodrama o en grups de treball, com co-terapeutes, coordinadors o observadors. També realitzaran supervisions amb professores del postgrau i amb els diversos participants dels equips de treball. Cada alumne tindrà assignat un tutor. Els alumnes convindran els horaris amb tutors i centres.

Modalitat B

Els alumnes que puguin acreditar experiència prèvia participaran activament en un Treball d'investigació o desenvolupament d'un projecte. Es produirà un treball que es discutirà en grup i serà tutoritzat individualment, incloent l'elaboració de el disseny, revisió d'esborranys, correcció de textos, i l'elaboració d'una estratègia d'avaluació de resultats i d'aplicació de metodologies.

DESCRIPCIÓ DE SESSIONS, SEMINARIS I TALLERS (MÒDULS 3, 4 i 5)

SESSIÓ 1.

(M3). El grup i la creativitat com eina de transformació psicològica i social. (3:30h)

Tècniques d'integració grupal. Tècniques creatives en el grup.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SESSIÓ 2.

(M3). Estructuració del rol de coordinador de grup i psicodramatista. (3:30h)

Les escenes del coordinador del grup i del psicodramatista. Doble. Mirall.

Inversió de rols. Escenificació.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SEMINARI 1.

1.1. (M3) Teoria i Tècnica dels objectes en grups i psicodrama. (1,30hs)

Teoria dels Objectes en Psicodrama: Objectes intermediari i intraintermediari, Objecte transicional, i Objecte protètic.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

Psicodrama Públic (2,30hs)

Equip Docent: Lluís Graells, Meritxell Santamaría, Gerardo Sarapura, Berta Peñalver, Isaura Gonzalez, Marta Montaner.

1.2. (M3) Psicoteràpia i intervenció. (4h)

Historia clínica psicodramàtica.

Diagnòstic. Pronòstic. Elaboració d'estratègies d'intervenció. La primera entrevista. Demanda manifesta i demanda latent. Definició d'Objectius.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

1.3. (M4) Taller de teatre de figures i psicodrama. (3h)

Equip Docent: Andreu Carandell, Mónica Lombardo i Raúl Vaimberg.

La clínica grupal i psicodramàtica vinculada al treball amb objectes (2h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SESSIÓ 3.

(M3). Estructuració del rol de coordinador de grup i psicodramatista. (3:30h)

La intervenció grupal i psicodramàtica en nens i adolescents.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SEMINARI 2.

2.1. (M3) Introducció a la Teoria i la Tècnica del treball amb el cos i l'espai en grups i psicodrama. (4h)

Imatge del cos e Imatge inconscient del cos. Cos, paraula i acció.

Teoria de la representació: la representació psíquica (representació de cosa, representació de paraula, representació d'acció) i la representació en el espai escènic.

El trauma psíquic, els seu impacte en la construcció de la imatge inconscient del cos i les modalitats d'elaboració a través del cos.

Aprofundir en els aspectes primitius de la conformació de la imatge inconscient del cos.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

2.2. (M3) Psicoteràpia i intervenció. (4h)

Diferents modalitats d'intervenció: Consultes diagnòstiques. D'objectius i temps limitats. Intervencions de recolzament. Intervencions en profunditat. Intervencions individuals i grupals. Intervencions de parella i família. Intervencions en Equips de treball.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

2.3. (M4) Psicodrama Corporal. (3h)

Equip Docent: Mónica Lombardo, Raúl Vaimberg, Elena Blaya, Pau Sastre, Carlos Pérez, Berta Peñalver i Virginia Saura.

La clínica grupal i psicodramàtica del treball corporal. (2h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SESSIÓ 4.

(M3). Estructuració del rol de coordinador de grup i psicodramatista. (3:30h)

La intervenció grupal i psicodramàtica en els trastorns mentals severos.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SESSIÓ 5.

(M3). Estructuració del rol de coordinador de grup i psicodramatista. (3:30h)

Intervenció en grups preformats i Equips de treball.

Equip Docent: Raúl Vaimberg, Josep Tous i Ricard Frigola.

SEMINARI 3.

3.1. (M3) Introducció a la Teoria i Tècnica de les Arts plàstiques en Psicodrama. (1,30h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

Psicodrama Públic (2,30hs)

Equip Docent: Lluís Graells, Meritxell Santamaría, Gerardo Sarapura, Berta Peñalver, Isaura Gonzalez, Marta Montaner.

3.2. (M3) Psicoteràpia i intervenció. (4h)

Diferents modalitats tècniques: aprenentatge de rols; jocs dramàtics; escenes amb objectes intermediaris i situacions intermediàries; la Tècnica d'imatges; Tècniques intervingudes tecnològicament, Tècniques de creació col·lectiva.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

3.3. (M4) Taller d'arts plàstiques en grup i psicodrama. (3h)

Equip Docent: Marta Mercadé, Elena Blaya, Mónica Lombardo i Raúl Vaimberg.

La clínica grupal i psicodramàtica del treball amb arts plàstiques. (2h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo

SESSIÓ 6.

(M3). Avanços en la Teoria de l'escena i la seva articulació amb la psicopatologia psicodramàtica. Matrius i sub-matrius escèniques. (3:30h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SESSIÓ 7.

(M5). Eines fonamentals de la investigació en psicoteràpia de grup i en Equips de treball. (3:30h)

Equip Docent: María Teresa Anguera i Raúl Vaimberg.

SESSIÓ 8.

(M5). Eines fonamentals de la investigació en psicoteràpia de grup i en Equips de treball. (3:30h)
Equip Docent: María Teresa Anguera i Raúl Vaimberg.

SEMINARI 4.

4.1. (M3) Teoria i Tècnica de la escena en grups i psicodrama. (4h)

Escenificació de la vida psíquica. El teatre de la ment. Persona, rol i personatge.

El text i l'acció dramàtica en les diferents patologies i en les diferents etapes evolutives: bogeria, ficció i realitat. Teatre representatiu i teatre performatiu.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

4.2. (M5) Mètodes d'avaluació de la intervenció. (4h)

Avaluació psicodramàtica; avaluació sociomètrica; metodologies observacionals; qüestionaris i enquestes; test de rols; avaluació de la tasca.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

4.3. (M4). Taller de teatre i psicodrama. (3h)

Equip Docent: Antonio Simón Rodríguez, Mónica Lombardo i Raúl Vaimberg.

La clínica grupal i psicodramàtica del treball amb l'escena. (2h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SESSIÓ 9.

(M5). Eines fonamentals de la investigació en psicoteràpia de grup. (3:30h)

Equip Docent: María Teresa Anguera i Raúl Vaimberg.

SEMINARI 5.

5.1. (M3) Teoria del Objecte transicional, Objecte intermediari i intra-intermediari. (4h)

La màscara corporal i la màscara teatral. Corporització del rostre i rostrificació del cos. Definició d'escenari transicional i d'escenari corporal.

Teoria de la improvisació.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

5.2. (M4). Taller de màscares i improvisació. (3h)

Equip Docent: Lluís Graells, Mónica Lombardo i Raúl Vaimberg.

La clínica grupal i psicodramàtica amb màscares. (1h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

5.3. (M5) Presentació dels treballs finals de postgrau. (5h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SESSIÓ 10.

(M5). Estructuració del rol. Aplicació i supervisió de les experiències o projectes desenvolupats per els alumnes. (3:30h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

NIVELL 3 (250 hores / 30 crèdits ECTS). Nivells 1 + 2 + 3 = Equivalent al Màster en Grups i Psicodrama, en dos anys acadèmics.

MÒDUL 6

TEORIA I TÈCNICA AVANÇADES EN GRUPS I PSICODRAMA 2

8 crèdits ECTS. **65 hores.**

5 SEMINARIS Divendres, de 18:00 a 22:00h i els dissabtes de 10:00 a 14:00 i de 15:00 a 20:00h.

Objectius del mòdul: Adquirir coneixements teòrics i tècnics avançats sobre la intervenció en grups de psicoteràpia, grups de psicodrama i grups de treball.

SEMINARI 1.

1.1 Aprenentatge de rols. Jocs dramàtics. (4h)

Tècnica de imatges estàtiques i en moviment. Imatge real e Imatge simbòlica. Imatges històriques, del present i projeccions cap el futur.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

1.2. Els processos de transformació en les persones i els grups. (4h)

Els escacs grupal. La màquina grupal. Jocs de construcció col·lectiva. La botiga màgica. Tècniques del psicodrama pedagògic: dramatització de conceptes, figuració de projectes. Representació i resolució de conflictes individuals i col·lectius.

Escena i contraescena, equilibri i transformació a partir d'escenes de contràries.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

1.3. Taller de Teatre de figures i Psicodrama. (5h)

Escenificació a partir d'una hipòtesis de canvi o transformació. El titella grupal.

Equip Docent: Andreu Carandell i Toni Rumbau.

SEMINARI 2.

2.1. Models d'anàlisi grupal. (4h)

Grupanàlisi (Foulkes). Psicoanàlisi grupal (Bion). Psicodrama grupal (Moreno) Grup Operatiu (PichonRiviere).

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

2.2. Modalitats de lideratge grupal. (4h)

Els processos grupals: estudi de les seves etapes. Formació, cohesió grupal idealitzada, cohesió grupal real, maduresa grupal (Vaimberg). *Forming, Storming, Norming i performing* (Tuckman). Grup intern i grup extern. (Colomé Rivièr) Massa i grup organitzat (Freud).

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

2.3. Taller: El desenvolupament de la creativitat. (5h)

Tècniques de creació plàstica i de representació gràfica. Relació amb els materials i el paper. La representació plàstica del grup.

Equip Docent: Marta Mercadé i Elena Blaya.

SEMINARI 3.

3.1. Dinàmica d'una sessió de psicodrama. (4h)

Teoria de l'escena. Processos de transformació a partir de la Teoria de l'escena.

Escena 1, escena 2 i escena 3.

Descripció del procés en 10 etapes. 1. Lectura escènica, 2. Hipòtesis dramàtica. 3. Posada en escena. 4. Anàlisi de l'escena. 5. Dramatització. 6. Hipòtesis terapèutica. 7. Dramatització transformativa. 8. Anàlisi de la escena. 9. Escena des del punt de vista de l'auditori. 10. Anàlisi del procés.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

3.2. Tipus de lideratge. (4h)

En funció de diferents personalitats i de diferents estructures grupals. El lloc de l'observador des de les diferents funcions i des de les diferents matrius escèniques.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

3.3. Taller: El teatre terapèutic. (5h)

La transformació performativa en escena. La realització com escena. Les funcions de l'acció i el desenvolupament de les capacitats d'observació.

Equip Docent: Antonio Simón Rodríguez Martínez.

SEMINARI 4.

4.1. Escenografies de la vida quotidiana. (4h)

Imatge de l'espai. Estructures espacials: casa, treball, arquitectura i espai urbà. Escenografies de la vida quotidiana.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

4.3. Imatge del cos. (4h)

Les distàncies i la relació, el cos i les estructures de poder; el vestuari, la postura corporal i les relacions de cura. Crisi i traumatismes psíquics individuals, en grups i en equips i els seus efectes a nivell del cos i de la ment. Els dols en les persones i en els equips de treball.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

4.2. Taller de Psicodrama corporal. (5h)

El cos i la música. La transformació a través del cos i de l'espai. El grup com un cos en acció.

Equip Docent: Mónica Lombardo Cueto.

SEMINARI 5.

5.1. Teoria del subjecte i Teoria de l'Objecte. (4h)

Relació subjecte-Objecte. Intrasubjectivitat, intersubjectivitat i transsubjectivitat. El tercer analític i les relacions protèsiques. Anàlisi de les relacions terceritzades, l'arbitratge, la discriminació de rols. Idealització i desidealització. Il·lusió i realitat. Desitjos, possibilitats i límits.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

5.2. La intersubjectivitat en grups terapèutics i les relacions internes en Grups de treball. (4h)

La tasca i les relacions emocionals. Agressivitat (competitivitat productiva o rivalitat destructiva). Dependència (dependència col·laborativa o passivitat improductiva). Passió (complicitat creativa o sexualització conflictiva). Poder (autoritat organitzadora o dominació denigradora). Tristesa (reflexivitat reguladora o culpabilització paralitzant). Por (por prudent o temeritat o evitació de la realitat).

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

5.3. Taller de màscares. (5h)

Neutra, de cartró, artística. La màscara com Objecte intermediari e intraintermediari. Màscara i contramàscara. L'escenificació a partir de una hipòtesis terapèutica. Les màscares del grup. Escenes grupals con màscares.

Equip Docent: Lluís Graells Montserrat.

MÒDUL 7

TEORIA I TÈCNICA EN DIVERSES PSICOTERÀPIES

9 crèdits ECTS. 75 hores.

Realitzat online

Objectius del mòdul: Estudiar diferents orientacions psicoterapèutiques aplicables als grups i articula-les amb la metodologia psicodramàtica.

7.1. Psicoteràpies estratègiques. (15h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg

7.2. Psicoteràpia psicoanalítica focal (15h)

Equip Docent: Begonya Vázquez.

7.3. Psicoteràpies online (15h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg

7.4. Psicoteràpies constructivistes.(15h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg

7.5. Psicoteràpia sistèmica. (15h)

Equip Docent: Ana Pérez

MÒDUL 8

ESTRUCTURACIÓ DEL ROL DE PSICOTERAPEUTA DE GRUP I PSICODRAMATISTA

4 crèdits ECTS. 35 hores.

Objectius del mòdul: Entrenament del rol de coordinador de grup i psicodramatista a partir de les escenes internes que possibilitant i dificulten el seu acompliment. Desenvolupament experiencial del rol professional a través de la intervenció en diversos casos clínics.

SESSIÓ 1.

Escenes nuclears del coordinador de grup i psicodramatista (3:30h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SESSIÓ 2.

Escenes nuclears del coordinador de grup i psicodramatista (3:30h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SESSIÓ 3.

Escenes nuclears del coordinador de grup i psicodramatista (3:30h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SESSIÓ 4.

Escenes nuclears del coordinador de grup i psicodramatista (3:30h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SESSIÓ 5. Escenes nuclears del coordinador de grup i psicodramatista (3:30h)

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SESSIÓ 6.

Treball de coordinació de grups i psicodrama a partir de casos clínics

Nens, Adolescents, Neuròtics, Trastorns mentals severos. Parelles i famílies.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SESSIÓ 7. Treball de coordinació de grups i psicodrama a partir de casos clínics

Nens, Adolescents, Neuròtics, Trastorns mentals severos. Parelles i famílies.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SESSIÓ 8.

Treball de coordinació de grups i psicodrama a partir de casos clínics

Nens, Adolescents, Neuròtics, Trastorns mentals severos. Parelles i famílies.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SESSIÓ 9.

Treball de coordinació de grups i psicodrama a partir de casos clínics

Nens, Adolescents, Neuròtics, Trastorns mentals severos. Parelles i famílies.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

SESSIÓ 10.

Treball de coordinació de grups i psicodrama a partir de casos clínics

Nens, Adolescents, Neuròtics, Trastorns mentals severos. Parelles i famílies.

Equip Docent: Raúl Vaimberg i Mónica Lombardo.

MÒDUL 9**PRACTIQUES INSTITUCIONALS I PRIVADAS**

3 crèdits ECTS. 25 hores.

Objectius del mòdul: Coordinació d'una experiència de Psicoteràpia de grup i psicodrama en Equips de salut mental públics o privats.

MÒDUL 10**TREBALL FINAL DE MÀSTER.**

6 crèdits ECTS. 50 hores.

Objectius del mòdul: Realització d'un treball de investigació o desenvolupament d'un projecte. Comptarà amb tutories grupals i individuals i es presentarà públicament davant d'un tribunal constituït per a tal fi.

NIVELLS DE FORMACIÓ I CONVALIDACIONS

Es proposen tres programes de formació:

- 1) Máster de 500 hores presencials en dos anys acadèmics, 60 crèdits ECTS: **Máster en Grups i Psicodrama**, per **IL3-UB**. Composat per 3 Nivells:
 - a) Nivell 1. (125hs. 15 crèdits ECTS)
 - M 1 (8 crèdits ECTS): Teoria i Tècnica de los grups i el psicodrama.
 - M 2 (7 crèdits ECTS): Aplicacions dels grups i el psicodrama.
 - b) Nivell 2. (125hs. 15 Crèdits ECTS)
 - M 3 (6 crèdits ECTS): Teoria i Tècnica avançades en grup i psicodrama.
 - M 4 (3 crèdits ECTS): Taller de Tècniques.
 - M 5 (6 crèdits ECTS): Pràctiques institucionals i d'investigació.
 - c) Nivell 3. (250hs. 30 crèdits ECTS)
 - M 6 (8 crèdits ECTS): Teoria i Tècnica avançades en Psicoteràpia de grup i psicodrama2.
 - M 7 (9 crèdits ECTS): Teoria i Tècnica en diverses Psicoteràpies.
 - M 8 (4 crèdits ECTS): Estructuració del rol de psicoterapeuta de grup i psicodramatista.
 - M 9 (3 crèdits): Pràctiques institucionals i privades.
 - M 10 (6 crèdits): Treball final de màster.
- 2) Postgrau de 250 hores, semi presencials, en un any acadèmics. 30 crèdits ECTS: **Postgrau en Psicoteràpia de Grup i Psicodrama per IL3-UB**.
- 3) Expert de 125 hores presencials en un any acadèmic. 15 crèdits ECTS: **Expert en Grups, Psicodrama i Intervencions Online per IL3-UB**.

METODOLOGÍA DE EVALUACIÓN

MÒDUL 1: Representa el 50% de la nota d'avaluació del Nivell 1 del Postgrau o de l'Expert.

- Avaluació continuada a partir de la participació activa en els videoconferències per ZOOM, en els fòrums i en els Treballs guiats a través de la plataforma.
- Elaboració d'un treball sobre els continguts del Mòdul. Es valorarà positivament que en els Treballs de final de Mòdul s'incloguin experiències o projectes d'instrumentació del psicodrama en diferents camps d'aplicació.

MÒDUL 2: Representa el 50% de la nota d'avaluació del Nivell 1 del Postgrau o de l'Expert.

- Avaluació continuada a partir de la participació activa en els videoconferències per ZOOM, en els fòrums i en els Treballs guiats a través de la plataforma.
- Elaboració d'un treball sobre els continguts del Mòdul. Es valorarà positivament que en els Treballs de final de Mòdul s'incloguin experiències o projectes d'instrumentació del psicodrama en diferents camps d'aplicació.

MÒDUL 3: Representa el 40% de la nota d'avaluació del Nivell 2 del Postgrau.

- Avaluació continuada a partir de la participació en la discussió teòrica i de l'experiència vivencial psicodramàtica.
- Elaboració d'un treball teòric.

MÒDUL 4: Representa el 20% de la nota d'avaluació del Nivell 2 del Postgrau.

- Avaluació continuada a partir de la participació en la discussió teòrica i de l'experiència vivencial psicodramàtica.
- Realització d'un informe tipus crònica de l'experiència realitzada als tallers de Tècnica avançada.

MÒDUL 5: Representa el 40% de la nota d'avaluació del Nivell 2 del Postgrau.

- Avaluació continuada a partir de la participació en la discussió teòrica i de l'experiència clínica i de investigació.
- Realització d'una memòria clínica sobre les pràctiques realitzades en un centre o elaboració d'un treball d'investigació clínica segon la modalitat A o B que es triï.

MÒDULS 6, 8 i 9: Representa el 60% de la nota devaluació del Nivell 3 del màster.

- Avaluació continuada a partir de la participació en la discussió teòrica i de l'experiència clínica i de investigació.

MÒDUL 7:

- Avaluació continuada a partir de la participació activa en les videoconferències per ZOOM, als fòrums i en els guiats a través de la plataforma.

MÒDUL 10: Representa el 40% de la nota d'avaluació del Nivell 3 del Màster.

- El treball final de màster serà objecte d'una defensa pública davant d'un tribunal constituït per a tal efecte.

TITULACIÓ I ACREDITACIONS

Els participants que compleixin amb els requisits previstos a la normativa acadèmica de la UB i que hagin superat satisfactòriament el sistema d'avaluació obtindran la titulació de "Màster en Grups i Psicodrama", "Diploma d'especialització / Diploma de Postgrau en Psicoteràpia de Grup i Psicodrama "i" Expert en Tècniques de Grup i Psicodrama ", atorgats per l'IL3-UB amb la col·laboració de GRUP Formació.

Els participants que no comptin amb la titulació universitària prèvia i que hagin superat satisfactòriament les proves d'avaluació corresponents obtindran la titulació de 'Diploma d'Extensió Universitària en Grups i Psicodrama', "Diploma d'Extensió Universitària en Psicoteràpia de Grup i Psicodrama" i "Certificat d'Extensió Universitària en Tècniques de Grup i Psicodrama ".

Normativa vigent de l'Agència de Postgrau de la Universitat de Barcelona. Aprovada pel Consell de Govern amb data 29 de maig de 2013, amb posterior modificació aprovada pel Consell de Govern amb data 15 de febrer del 2016.

ALUMNAT TITULAT	ALUMNAT NO TITULAT
Màster	Diploma d'extensió universitària
Diploma d'especialització / diploma de Postgrau	Diploma d'extensió universitària
Expert	Certificat d'extensió universitària

BIBLIOGRAFÍA

PRINCIPAL

VAIMBERG, R.; LOMBARDO, M. (2015). Psicoteràpia de grup y psicodrama. Teoria i Tècnica. Barcelona: Octaedro.

VAIMBERG, R.; LOMBARDO, M. (2016). Dossier teòric para el Mòdul 3 del Postgrau.

COMPLEMENTÀRIA (MÒDUL 1)

BAUDRILLARD, J. (2005). Cultura y simulacro. (7.ª ed.). Barcelona: Editorial Kairós.

BAUMAN, Z. (2005). Amor líquido. Acerca de la fragilidad de los vínculos humanos. Madrid: Fondo de Cultura Económica.

BION, W. R. (1985). Experiencias en grupos. Buenos Aires: Paidós.

BROOK, P. (1968). El espacio vacío. Barcelona: Península.

CASTELLS, M. (2000). La era de la información. La Sociedad Red. Vol. 1. Madrid: Alianza Editorial.

DOLTO, F. (1986). Imatge inconscient del cos humano. Buenos Aires: Paidós.

DONNELLAN, D. (2000). El actor y la diana. Madrid: Editorial Fundamentos.

ETCHEGOIEN, R. (1986). Los Fundamentos de la técnica psicoanalítica. Buenos Aires: Amorrortu.

FREUD S. (1930). "El malestar en la cultura", en vol XXI, O.C., Buenos Aires: Amorrortu editores, 2° edición en castellano

FREUD, S. (1913). "Tótem y tabú", en vol. XIII, O. C., Buenos Aires: Amorrortu editores, 2^a ed. en castellano.

FREUD, S. (1921). "Psicología de las masas y análisis del yo", en vol. XVIII, O. C., Buenos Aires: Amorrortu editores, 2^a ed. en castellano.

FREUD, S. (1921). Psicología de las masas y análisis del yo. Obras Completas (2.ª ed. en castellano), vol. 18. Buenos Aires: Amorrortu.

GRINBERG, L.; LANGER, M.; RODRIGUÉ, E. (1977). Psicoteràpia del Grup. Buenos Aires: Paidós.

KERCKHOVE, D. (2005). Els biaixos de l'electricitat. Lección inaugural del curso académico 2005-2006 de la UOC. Recuperado en marzo 2006, en <http://www.uoc.edu/inaugural05/esp/kerckhove.pdf>

LÉVI, P. (1995). ¿Qué es lo virtual? Barcelona: Paidós.

LÉVI, P. (2004). Inteligencia colectiva. Por una antropología del ciberespacio
<http://inteligenciacolectiva.bvsalud.org>. Washington, DC. Marzo de 2004.

MARTÍNEZ BOUQUET, C. (2005). Fundamentos para una teoría del psicodrama. Buenos Aires: Siglo XXI.

MCLUHAN, M. (1983). El Medio es el mensaje. Barcelona: Paidós.

MORENO, J. L. (1966). Psicoteràpia de Grup i Psicodrama. México: Fondo de Cultura Económica.

MORENO, J. L. (1974). Psicodrama. Buenos Aires: Ediciones Hormé.

- PAVIS, P. (1984). Diccionario del Teatro. Barcelona: Paidós.
- PICHON-RIVIÈRE, E. (1985). El proceso grupal. Buenos Aires: Ediciones Nueva Visión.
- RIVA, G. (2003). Virtual environments in clinical psychology. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 40 (1-2), 68-76.
- RIVA, G. (2005). Virtual Reality in Psychotherapy: Review *Cyberpsychology and Behavior*. 8, 3, 220-223.
- ROJAS BERMÚDEZ, J. (1977). Teoría y Técnica psicodramáticas. Barcelona: Paidós.
- SCHILDER, P. (1989). Imagen y apariencia del cuerpo humano. México: Paidós.
- TRABAJO DE INVESTIGACIÓN PRESENTADO PARA LA OBTENCIÓN DEL DIPLOMA DE ESTUDIOS AVANZADOS (DEA). Universitat Oberta de Catalunya (UOC). Barcelona, España.
- TURKLE, S. (1997). La Vida en la Pantalla. La construcción de la identidad en la era de Internet. Barcelona: Paidós.
- VAIMBERG, R. (2005a). Usos y sentidos de la utilización de las TICs por pacientes diagnosticados de Trastorno mental severo.
- VAIMBERG, R. (2005b). Psicoanálisis y sociedad de la información. Jornadas de investigación en salud mental. Facultad de Psicología de la ciudad de Buenos Aires, Buenos Aires, Argentina.
- VAIMBERG, R. (2005c). Psicoanálisis y sociedad de la información. *Intercambios*, 14, 63-7.
- VAIMBERG, R. (2010). Psicoterapias tecnológicamente mediadas (PMT). Estudio de procesos y microprocesos a partir de participación online (Tesis doctoral). Archivos TDX. <http://www.tesisenxarxa.net/TDX-1019110-140640>
- VAIMBERG, R. (2012). Psicoterapia de grupo. Psicoterapia de grupo online. Barcelona: Octaedro.
- VAIMBERG, R., (2012). Psicoterapia de grupo, Psicoterapia de grupo online: Teoría, Técnica e investigación. Barcelona: Octaedro.
- WEINBERG, H. and ROLNICK A. (2020). Theory and Practice of Online Therapy. Internet-delivered Interventions for individuals, Groups, Families, and Organizations. New York: Routledge
- WINNICOTT, D.W. (1979). Realidad y Juego. Barcelona: Gedisa.

COMPLEMENTÀRIA (MÒDUL 2)

- ALEXANDER, F. (1939). "Psychological Aspects of Medicine". *Psychosomatic Medicine*, Vol.1, Nº1, Enero.
- ALEXANDER, F. (1978). Psiquiatría dinámica. Buenos Aires: Paidós. 4ª ed.
- ANZIEU, D. (1987). Las envolturas psíquicas. Buenos Aires: Amorrortu Editores.
- KAËS, R. (1977). El aparato psíquico grupal. México: Gedisa.
- KERNBERG, O. (2001). Desórdenes fronterizos y narcisismo patológico. Barcelona: Editorial Paidós.
- KOHUT, H. (1977). The Restoration of the Self. New York: International Universities Press.
- MCDUGALL, J. (1987). Teatro de la mente. Ilusión y verdad en el escenario psicoanalítico. Madrid: Tecnipublicaciones.

MCDUGALL, J. (1991). Teatros del cuerpo. Madrid: editorial Julián Iébenes.

SCHÜTZENBERGER, A. (1970). Introducción al psicodrama. En sus aspectos técnicos. Madrid: Aguilar.

SHAPIRO, D. (1965). Los estilos neuróticos. Madrid: Gaia Ediciones.

COMPLEMENTÀRIA (MÒDUL 3 i 4)

ÀVILA, R. (2011). Moure i commoure. Barcelona: Diputació de Barcelona. Institut del Teatre.

GÓMEZ, C.; MERCADÉ, M. (2018) Art, creativitat i conflicte. Camins per educar. Barcelona. Associació de Mestres Rosa Sensat.

KESSELMAN, H.; PAVLOVSKI, E.; FRIDLEWSKI, L. (1978). Las escenas temidas del coordinador de grupos. Madrid: Editorial Fundamentos.

KNOEDGEN, W. (2003). El teatre impossible. Per una fenomenologia del teatre de Figures. Barcelona: Institut del Teatre.

PALLESMA, J. (2006) Los ojos de la piel. La arquitectura y los sentidos. Barcelona: Editorial Gustavo Gili.

VAN DER KOLK, B. (2015). El cuerpo lleva la cuenta. Cerebro, mente y cuerpo en la superación del trauma. Barcelona: Editorial Eleftheria.

COMPLEMENTÀRIA (MÒDUL 5)

ALGARA, P.S.; ANGUERA, M. T. (2013). "Qualitative/quantitative integration in the inductive observational study of interactive behaviour: impact of recording and coding among predominating perspectives". QualQuant (2013) 47:1237–1257. DOI 10.1007/s11135-012 9764-6.

ANGUERA, M. T. (2010). "Posibilidades y relevancia de la observación sistemática por el profesional de la psicología". Papeles del Psicólogo, 2010. Vol. 31(1), pp. 122-130. <http://www.cop.es/papeles>.

PORTELL, M; ANGUERA, M. T. (2015). "Guidelines for reporting evaluations based on observational methodology". Psicothema 2015. Vol 27. Nº 3. 283-289. www.psicothema.com.

VAIMBERG, R. (2012). Psicoterapia de grupo. Psicoterapia de grupo online. Teoría, Técnica e investigación. Barcelona: Octaedro.

COMPLEMENTÀRIA (MÒDUL 6)

DOUGLES, M. (1978). Símbolos naturales. Madrid: Alianza Universidad.

SENNETT, R. (1997). El cuerpo y la ciudad en la civilización occidental. Madrid: Alianza Editorial.

MAC DOUGALL, J. (1996) Teatros del cos. Madrid: Editorial: JULIAN IEBENES S.A.

PERA, C. (2006). Pensar desde el cos (ensayo sobre la corporeidad humana. Madrid: Editorial Triascatela.

WENGROWER, H.; CHAIKLIN, Sh. (2008). La vida es danza. El arte y la ciencia de la Danza Movimiento Terapia. Barcelona: Editorial Gedisa.

RIBCZINSKI, W. (2009). La casa. Historia de una idea. San Sebastián: Editorial Nerea (9ª edición).

BACHELARD, G. (2010). La poética del espacio. México: Fondo de cultura económica (Undécima impresión).

EİBL-EIBESFELDT, I. (1973). El hombre preprogramado. Madrid: Alianza Editorial.

EİBL-EIBESFELDT, I. (1972). Amor y odio. México: Siglo veintiuno Editores.

COMPLEMENTÀRIA (MÒDUL 7:

Se elaborará un dossier específico para los contenidos del módulo que será entregado a los alumnos.

COMPLEMENTÀRIA (MÒDUL 8):

VAIMBERG, R.; LOMBARDO, M. (2015). Psicoterapia de grupo y psicodrama. Teoria y Técnica. Barcelona: Octaedro.

PAVLOVSKI, E.i H. KESSELMAN. (1989). Multiplicación dramática. Buenos Aires: Editorial Búsqueda.

EQUIP DOCENT

Raúl Vaimberg Grillo

Director del programa. Director de GRUP Formacio. Metge psiquiatra. Doctor en Psicologia per la UB. Màster en *Societat de la Informació* per la UOC. Psicodramatista. Psicoanalista. Psicoterapeuta. Membre de la IAGP (*International Association for Group Psychotherapy and Group Processes*). Membre de la FEAP. Membre de la *Sociedad española de psicoterapia y técnicas de grupo* (SEPTG). Membre de la *Asociación española de psicodrama* (AEP).

rvaimberg@gmail.com

Mónica Lombardo Cueto

Professora d'expressió corporal (Escuela Nacional de Danza de Buenos Aires). Jo-Auxiliar de Psicodrama i Psicodansa (Asociación Argentina de Psicodrama y Psicoterapia de grupo). Coordinadora de l'àrea corporal de GRUP. Docent en temes de psicodrama i psicodrama corporal des de l'any 1985. Docent en tècniques de consciència corporal. És autora del llibre: *Psicoterapia de grupo y Psicodrama*_ (2015).

monicalombardo7@gmail.com

Lluís Albaigés Sans

Metge psiquiatra. Psicoterapeuta d'orientació psicoanalítica, consultor de grups i organitzacions. Docent i supervisor de la formació de psicoterapeutes del CEPP, consultor i docent al IES sobre teràpia familiar i grupal. Cap clínic i cap de servei al centre de salut mental de l'Hospitalet i des de 2010 director de l'àrea assistencial en salut mental comunitària de l'Hospitalet. President de la Secció col·legial de metges psiquiatres i membre de la Junta de la FCCSM.

llalbaiges@gmail.com

Maria Teresa Anguera Argilaga

Catedràtica de Metodologia de les Ciències del Comportament de la Facultat de Psicologia de la Universitat de Barcelona. Llicenciada en Psicologia i en Dret per la Universitat de Barcelona, i Doctora en Psicologia per la mateixa universitat. Professora de diverses assignatures metodològiques a la Universitat de Barcelona. Professora de Doctorat, Màster i Postgrau en diverses universitats d'Espanya i Portugal._

mtanguera@gmail.com

Raimón Àvila Castells

Llicenciat en Dansa Contemporània per l'Institut del Teatre de Barcelona. Completa els seus estudis a l'escola Mudra, de Maurice Béjart, a Brussel·les. Professor de Tècniques de consciència corporal, moviment i tallers d'interpretació a l'Escola Superior d'Art Dramàtic de l'Institut del Teatre de Barcelona i a l'Escola Superior de Música de Catalunya.

raimonavila@yahoo.es

Andrés Bartos Amory

Graduat en Art y Disseny per l'Escola Massana de Barcelona i la UDK de Berlín. Deu anys treballant com a realitzador, muntador i productor audiovisual. Ha col·laborat en llarg metratges de reconeixement internacional com *La Chana* de Lucija Stojevic, a més a més de realitzar peces per internet, cinema, televisió i galeries d'art. Actualment és director i productor a Noon Films, on està

desenvolupant diferents projectes de cinema i documentals.

locomotivepictures@gmail.com

Joan Manuel Blanqué López

Metge. Psiquiatra. Doctor en Medicina per la UB. Coordinador de la Secció de formació de dinàmica grupal de l'Associació Catalana de Psicoteràpia Psicoanalítica. Organitzador de seminaris experiencials. Ex-coordinador del Programa de Psicosis incipient del Centre de Salut Mental de Montjuïc de la Fundació Hospital Sant Pere Claver.

8043jmb@comb.cat

Elena Blaya Boronat

Mestra de primària per la Universitat de Barcelona. Experta en Psicoteràpia de grup i psicodrama per l'IL3-Universitat de Barcelona. Treballa en l'elaboració de materials didàctics i amb diferents col·lectius per la descoberta de les pròpies capacitats comunicatives i creatives.

eblayab@gmail.com

Andreu Carandell Gottschewsky

Actor, director i dramaturg. Especialista en Tècniques de Teatre de l'Oprimit. Ha treballat com a professor de Tècniques actors i creació col·lectiva de l'Institut del Teatre. Ha treballat als grups de Teatre visual "Teatre Curial", "La Fanfarra" i "Comediants". El 1989 funda la Companyia de titelles "Turruquena".

andreucarandell@hotmail.com

José Antonio Estévez Araujo

Doctor en Dret i llicenciat en Filosofia per la Universitat de Barcelona. Catedràtic de Filosofia del dret en aquesta mateixa universitat. Actualment dirigeix l'equip d'investigació 'Filosofia del Derecho' de la Universitat de Barcelona.

jaesaraujo@telefonica.net

Ricard Frigola

Llicenciat en Economia i Empresa i MBA per la Universitat de Barcelona. MBA European Health Leadership Kings Fund College of London. CEO del Comitè Organitzador Olímpic Barcelona 1992 (COOB'92, SA). Gerent de l'Ajuntament de Barcelona i Gerent Adjunto de l'Hospital Vall d'Hebron. Actualment és professor del Màster de Polítiques i Regulació de Sectors Econòmics de la Universitat de Barcelona. Director de Relacions Institucionals i Ciutadanes d'AGBAR.

Vice-president de la Cambra de Comerç Brasil Catalunya.

ric.frigola@gmail.com

Lluís Graells Montserrat

Diplomat en Mim i Pantomima i Graduat en Art Dramàtic en l'especialitat de Direcció i Dramatúrgia per l'Institut del Teatre. Expert en Tècniques de Grup i Psicodrama per IL3-UB. Professor de l'Escola Superior d'Art Dramàtic de l'Institut del Teatre de Barcelona, en les especialitats d'Interpretació i Direcció i Dramatúrgia. Col·labora amb l'AIDAS de Versailles i la Cie. Pas de Dieux de París en els seus programes de formació des de 2008.

graellslluis@gmail.com

Alberto Jaime Kaminker

Llicenciat en Economia per l'Universidad de Buenos Aires. Funcionari diplomàtic del Ministerio de Relaciones Exteriores y Culto de la República Argentina

(1979-2014). Cap de l'Oficina Comercial de l'Ambaixada de la Rep. Argentina a Polònia (1982-1988). Cònsol General de la Rep. Argentina en Barcelona (1992-1998). Ministre Conseller a l'Ambaixada de la Rep. Argentina a França (2000-2007). Encarregat de Negocis de l'Ambaixada de la Rep. Argentina a Nigèria (2008). Ambaixador Argentí al Vietnam (2009-2013)
ajkaminker@wanadoo.fr

Fernando Latas Nivelá

Diplomat en_ Fisioteràpia, Postgrau en Osteopatia Estructural i Màster en Osteopatia Cranial-Visceral, per la EU Gimbernat adscrita a la UAB. Postgrau en Psicoteràpia de Grup i Psicodrama per l'IL3-Universitat de Barcelona. Formació en Teràpia Cráneo-Sacral per el Up ledger Institute. Membre de l'àrea corporal de GRUP.
fernandolatas@gmail.com

Marta Mercadé Figueras

Educadora social i antropòloga. Especialista en educació, creativitat i resolució de conflictes. Desenvolupa amb l'Associació Creart projectes educatius a través de l'art en diferents àmbits i, actualment també col·labora en la direcció de l'escola Traç Expressió Plàstica.
marta.mercade@creart.org.es

Marta Montaner Ventosa

Diplomada en Infermeria. Màster en Infermeria Psiquiàtrica i de Salut Mental per la UAB. Postgrau en Psicoteràpia de Grup i Psicodrama per l'IL-3 UB. Formació com a psicoterapeuta grupal, relaxació d'induccions variables. Formada en teràpia basada en la mentalització, MBT-A i AMBIT per el Anna Freud Center. Experiència com a Infermera de Salut Mental al CSMA de Sants de la Fundació Sant Pere Claver i actualment Membre del ECID (Equip Clínic d'Intervenció a Domicili) de la Fundació Vidal i Barrequer.
marmontaner@gmail.com

Meritxell Santamaría Solsona

Llicenciada en Art dramàtic per l'Institut del teatre (1998- 2002), rep una beca per estudiar biomecànica amb Nikolai Karpov a San Miniato (Itàlia) i rep estudis d'Interpretació i dansa a El Timbal, Centre de formació i creació escènica(1996-1998) i escola Nancy Tuñon (1995- 1996). Màster en psicoteràpia de grup i psicodrama per l'Institut de Formació Contínua de la Universitat de Barcelona (2017-2020).
Obté el títol de Teatre d' Intervenció social (2012- 2014) a l'escola de Teatre de l'Oprimat Patòthom.
Grau Superior de solfeig i cant coral i el Grau Elemental de Piano, pel Conservatori del Liceu. Estudia violí i cant.
meritxell.santamaria@gmail.com

Antonio Simón Rodríguez

Llicenciat en Art Dramàtic. Professor de l'Institut del Teatre de Barcelona (Direcció d'actors i Tallers d'interpretació). Professor del MUET (Màster Universitari d'Estudis Teatrals. UAB). Màster en Psicoteràpia Analítica Junguiana-UAB.
rodriguezma@institutdelteatre.cat

Josep Tous Andreu

Llicenciat en veterinària. Màster en direcció d'empreses i organitzacions, Diplomat

en Direcció general per IESE. Expert en gestió de grups i psicodrama. Actualment divideix la seva activitat en la consultoria internacional en protecció al consumidor i la consultoria en gestió de grups en les empreses.

jtous@ieconsumo.org

Lara Vaimberg Lombardo

Psicòloga Clínica. Màster Universitari en Psicologia General Sanitaria per la Universitat Ramon Llull. Postgrau en Psicoteràpia de Grup i Psicodrama per l'IL3-UB. Membre de GRUP, servei de psicoteràpia. Experiència en serveis públics d'atenció precoç (CDIAP del Maresme). Terapeuta de grups de nens i adolescents mediats amb videojocs a FOCUS.

laravaimberg5@gmail.com

Tali Vaimberg Lombardo

Metge psiquiatra per la UB, psicoterapeuta especialista en infància i adolescència. Màster en psicoteràpia psicoanalítica aplicada a la xarxa pública per la UB. Postgrau en Psicoteràpia de Grup i Psicodrama per l'IL3-UB. Membre de GRUP àrea clínica. Treball especialitzat en l'àmbit del Trastorn de l'espectre autista i psicosis. Psiquiatra del centre especial i terapèutic Carrilet. Supervisora de grups del centre Pilot Sant Just.

vaimberg.tali@gmail.com

Begonya Vázquez Lejárcegui

Psicòloga Clínica. Psicoterapeuta A.C.P.P. Psicoanalista S.E.P. Psicòloga adjunta a l'Equip d'Atenció al Menor de la Fundació Sant Pere Claver.

bvl511@gmail.com

(*) A més de professors convidats, experts en diverses temàtiques, de reconegut prestigi internacional:

Haim Weinberg (EE.UU.), Giuseppe Riva (Italia), Marisol Filgueira Bouza (A Coruña), Ernesto González de Mendivil (Bilbao), Pablo Álvarez Valcarce (Madrid), Mariângela Pinto da Fonseca Wechsler (Brasil), Cristina Martinez-Taboada Kutz (País Vasco) i Maurizio Gasseau (Italia).